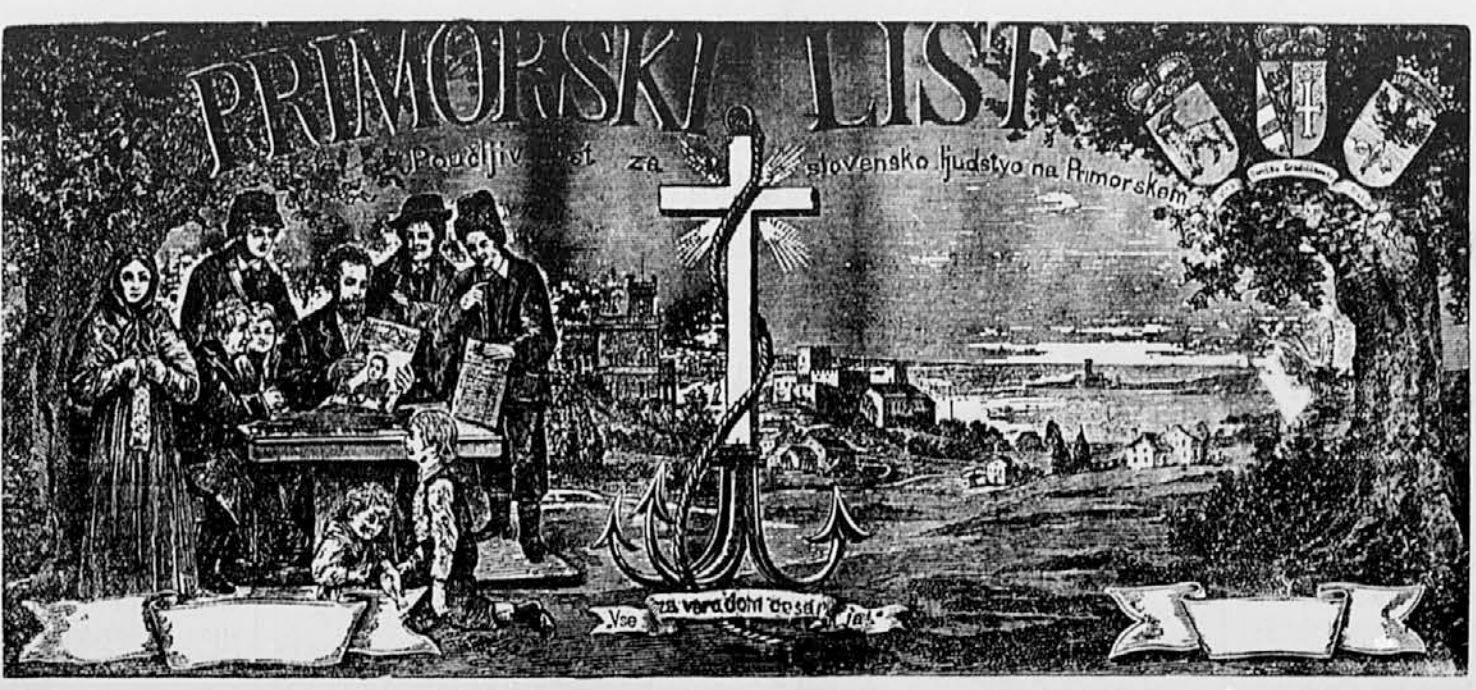

Izhaja vsaki četrtak ob 8. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Neprankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 kron, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 kron, za pol leta K 1.50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 kron.

Rokopise sprejema Narodna Tiskarna v Gorici, ulica Veterinari št. 9.

Naročnino in nagnanila sprejema upravništvo v Gorici, Semeniška ul. št. 16.

Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Gosposka ul. 9, v ulici Silvio Pellico, v ul. Ponte Nuovo 9, v Kapucinski ulici 1 v prodajalni »Kat. tiskov. društva« ul. Carducci, v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdievem tekalšču nasproti mestnem vrtu, po 8 v.

Oglasi in poslanice se računajo po petit vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v, dvakrat 12 v, trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

Za slovensko ljudstvo.

Ljudsko štetje l. 1910 je pokazalo, da se slovensko ljudstvo slabo množi. Nekaterih krajih smo celo nazadovali. Kaj je temu krivo?

Prvi in poglavitni vzrok je slabi gospodarski položaj v slovenskih pokrajinah. Ako hočemo, da bo naš narod krepak, moramo pred vsem skrbeti za zboljšanje gospodarskih razmer. Naše kmetije so strašno zadolžene, naše trgovstvo in obrtništvo je na zelo šibkih nogah. Tu moramo začeti! Če se to doseže, je pred vsem potreben poduk. Naše ljudstvo mora v vseh strokah napredovati. To pa ni še dovolj! Uginiti mora izmed naroda tudi tista velika zapravljivost in potratnost, s katero uničujemo narodno premoženje. Kdor je priden, zmeren in varčen, si v kratkem pridobi lepo premoženje in si napravi trdno družinsko stališče. — S pridnostjo, zmernostjo in varčnostjo si pridobi tudi cel narod moč in ugled. To naj bi upoštevali vsi, ki res ljubijo slovensko ljudstvo. Tisto večno prirejanje potratnih vesellic, plesov in zletov je za narod škodljivo. Tiste veselice in plesi puhtijo kakor dim in nimamo od njih drugega ko prazno navdušenje, ki nam ob času potrebe nič ne koristi. — Navajajmo torej ljudstvo k pridnosti, zmernosti in varčnosti!

Drug vzrok je izseljevanje. Izseljevanje nam strašno škodi. V tujini izgube naši ljudje svojo narodnost, sprejmejo drugo narodnost in okrepe tako naše narodne nasprotnike. Ako pa svoje narodnosti ne izgube, izgube navadno vero in poštenje, postanejo socialisti in v moralnem oziru škodljivci našega naroda. Sveta naloga je torej, da skušamo izseljevanje omejiti. Ko bi

naše ljudstvo imelo pravega poduka v vseh gospodarskih in obrtnih strokah, bi mu ne bilo treba iskati zasluzka v tujini. Pridno in varčno ljudstvo bi imelo doma dovolj kruha. Prav večkrat je izseljevanju kriva sama lahkomisljenost. Ljudje bi radi na lahko živeli, pa se v tujini navadno ogoljufajo.

Na tiste pa, ki se iz resnične potrebe izselijo, moramo obračati posebno skrb. Ne pozabimo, da so naši rojaki, ki si iščejo kruha v tujini. Tujina jim ne sme vzeti ljubezni do slovenske domovine in sv. vere.

V tem oziru bi veliko lahko pomagala ljudska šola, ko bi v njej bil pravi versko-narodni duh. V šoli se mora vcepiti otroku ljubezen do domovine in do sv. vere. Žal, da so nekateri naši učitelji liberalci, ki z naukom in zlasti v zgle dom veliko škodijo. V vseh naših slovenskih šolah bi se morali učitelji na poseben način ozirati na zgodovino naše slovenske domovine in tako vzbujati ljubezen do rodne zemlje in navdušenje za domovino in za sv. vero, za katero so naši očetje toliko žrtvovali.

Po ti poti bi si vzgojili nov, navdušen slovenski rod, ki bi se svojo pridnostjo, treznostjo in varčnostjo, s svojim pogumom in s svojo močjo branil rodno zemljo pred vsemi nasprotniki.

Na delo torej za slovensko ljudstvo vsi, ki to ljudstvo res ljubite!

Vojna na Balkanu.

SKADER JE PADEL.

V noči na sredo je po šestmesečnem obleganju padel Skader v črnogorske roke.

ODLOČILNI BOJ ZA SKADER.

Črnogorci so pričeli z generalnim naskokom naenkrat od vseh strani, a svoje glavne sile so zbrali pod Tarabošem, kamor so namerili svoja žrela tudi težki srbski pozicijski topovi, ki so pripravljali črnogorski pehoti pot. Bitka je trajala nepretrgoma dva dni in dve noči. Kakor blazni so se Črnogorci med strašnim grmenjem srbskih topov zakadili na turške pozicije na Tarabošu. Turki so ponovno vrgli Črnogorce nazaj, a črnogorski junaki niso odnehali. Nastopale so vedno nove sveže čete, ki so šle neustrašeno v smrt, v svesti si, da umro za svojo domovino in slavo črnogorskega orožja.

V ponedeljek je črnogorska infanterija na zapadni in vzhodni fronti osvojila že celo vrsto turških utrdb, dočim se Taraboša kljub silnemu naskoku ni mogla polastiti. Vendar pa je bil Taraboš že tako obkoljen od vseh strani, da je bila tudi njegova usoda že zapečatenata.

V torek na vse zgodaj zjutraj so Turki, ki so spoznali nevarni položaj, v katerem se nahaja Taraboš, ki odločuje o usodi Skadra podvzeli obupen protinaskok in skušali Črnogorce vreči iz zavzetih pozicij na prejšnje mesto. Vnelo se je nepopisno klanje. Kljub temu, da so bili Črnogorci skoro do smrti zmučeni, so se vrgli na prodirajoče Turke kakor vihar in poželi in podrli vse, kar je bilo pred njimi. Pri tem jih je podpirala srbska artilerija, ki je onemogočila Turkom hitro prodiranje. Turški protinapad se je popolnoma ponesrečil in Turki so se morali z velikanskimi izgubami umakniti v notranje pozicije in na Taraboš, kjer se je bila med tem druga odločilna bitka.

Tu so se bili Turki in Črnogorci za življenje in smrt, prsi ob prsi. Bilo je

pravo mesarsko klanje. Vsako ped zemlje so si morali Črnogorci osvojiti z velikim naporom in strašnimi izgubami.

Popoldne je bil Taraboš v črnogorskih rokah in s tem je bila tudi odločena in dobljena bitka. Essad paša je uvidel, da je vsak nadaljni boj brezvspešen in zaman.

Bitka se je potem nadaljevala na vsej črti. Proti večeru in ponoči je bil boj najljutejši. Najčastnejši in najpretrajnejši momenti so bili, ko so s Taraboša prodirali Črnogorci nizdoli proti Skadru, ki leži v nižini. Vmes velikega hrupa, med točo krogelj Martinovičevih čet se je izvršil zadnji silni, odločilni naskok. Ta zadnji napor je pripravil Črnogorcem pot v mesto — ob 1 uri ponoči. V črnogorskih vrstah je zavladovalo nepopisno veselje. V Skadru pa je po zadnjih vesteh popolnoma mirno.

Časten odhod turške posadke.

Hrabrim turškim braniteljem Skadra, ki so do zadnjega trenutka vstrajali na svojih mestih, so Črnogorci dovolili časten odhod z orožjem. Po vseh fortih, »kulah« in v mestu plapolajo črnogorske zastave.

Kralj Nikita bo vahal slovesno v Skader.

Vhod kralja Nikite v po tolikih mukah in žrtvah pridobljeno mesto se bo vršil najslavnejše.

Veselje po Črnigori.

V Cetinju so izvedeli še ponoči o padcu Skadra. Brzjavil je prestolonaslednik; koj nato so oddali topovi salve in zvonovi vseh cerkv so začeli zvoniti. Prebivalci so vstali in veselje, ki je vladalo po mestu, je bilo nepopisno. Tudi po deželi je vzbudila vest o konečni zmagi črnogorskega orožja velikansko veselje.

Sodba Abrahama a s. Clara.)

Nič novega pod solncem! Vse je že bilo! To nam priča tudi dunajski dvorpridigar iz 17. stoletja, rojen 1644. Pravi n. pr.:

Duhovniki so narodni učitelji, polnomočniki Najvišjega, razširjevalci prave vere; oni so duhovni očetje vernikov, evangelisti kristjanov, dušni pastirji; oni so zdravitelji vestij, bič hudega duha, vogelni kamen katoliške Cerkve, bramba vere, goreči svetilniki v temoti teme sredniki med Bogom in ljudmi. —

Se ve po Luk. 6, 41. »jih je v tel naših spačenih časih mnogo, ki ne vidijo bruna v sebi, pa o drugih krivo sodijo: o jedinem pogledu in očesnem migljanju, o jedinem smehu, o nepremišljeni besedi« Napake bližnjika gledajo skozi drobnogled, ali povečevalno steklo, da se vidi mala pika, ali pičica tako velika kot madež, bolha kot afrikanska zver, poleno kot silna žrd; pri premišljevanju svojih lastnih, debeloglavih napak pa odložijo naočnike in jih štejejo za majčkene mušice.

Vi pezdirjevi sodniki duhovnikov: Poslušajte malo, vi častiklateži, vi časti štulilci, vi časti rezači, vi časti skrunilci, vi častideruhi, vi časti tatovi, ki nosite ves čas duhovnike v gobcu — škoda, da pride kak dober ocvirek v take hudobne gobce — poslušajte, kaj je rekel nekaj veliki sveti oče Avguštin o svojem samostanu in svojem redu in kaj to pravijo še Benedikt, Dominik, Frančišek, Bernard, Norbert † 1134, sv. Ignacij o svojem: »Moja hiša ni boljša kot hiša našega Gospoda«. Da je bil Judež, mož iz Kariota hudobnež, tega ne morajo in ne smejo plačati drugi apostoli!

Katoliška Cerkev šteje 11 milijonov mučenikov, kot spričuje Kauzinus, spovednik Ljudevita XIII... Pod Dijo-klecijanom so jih mučili 17000 v enem mesecu z raznimi mukami, n. pr. s pušicami sv. Sebastijana itd., z žago enega apostola in sv. Tarbulo, sestro sv. škofa Simeona. Dandanes pa so skoro vsi duhovniki mučeniki in jih trpinčijo z žaganjem; kajti kje je kraj ali dežela, hiša ali gostija, kjer bi ne govorili slabega o duhovnikih? Žaga, s katero so mučili sv. apostola in sv. Tarbulo je imela zelo ostre in mučilne zobe; ali kdo trpi več in bolj pogosto od zob in vjedljivih gobcev kot ravno duhovniki? Janez de Plano (Carpini, v popisu svojega potovanja v Azijo l. 1246) in drugi pravijo resno: da je na Tatarskem prav mnogo ljudi, posebno moških, ki imajo prave naravne pasje glave, kojih najboljše orožje zoper sovražnike so — ostri zobje. Jaz od moje strani ne svetujem nikomur, da bi plačal za tako nepotrebno radovednost, da bi šel v tako dalnje kraje, ker take zverine pač dobi

v naših deželah. Naj le vpraša nas uboge duhovnike, ki čutimo skoro vsak dan take pasje glave, pasje zobe, pasje jezike, tako pasje renčanje, pasje trganje. Brezbožni, brezčastni, brezvestni zločestni, nezvesti, zagazljivi ljudje so — naravno — kot pijavke, ki srkajo le slabo kri, ko pazijo le na napake in ne na korist, na slabo in ne na dobro, na zločestno in ne na sveto. Ti stopajo prav pridno po stopinjah onih farizejskih rezalcev, ki so očitali Gospodu, da si njegovi učenci — po starih pravilih — ne umivajo svojih rok predno jedo kruh (Mt 15) »Oes Lumpenhund«, operite rajši svoje neoprane in zaletavaste gobce! O drugih čednostih in popolnostih ste prav tihi, ki jih vendar zapazite vsak dan in vsako uro pri apostolih. Samo to, kar štejete sami za majčkeno napako, vas pohujšuje. Torej takih je prav mnogo, ki ošnošajo najmanjšo nepopolnost duhovnikovo z dvojnimi očali, nasprotno pa popolnoma pozabijo sveta in častivredna dela, s katerimi se svetijo pač vsi sveti redovi. (Konec prih.)

*) Iv. Utr. Megerle, pozneje Abraham a Clara, je bil dvorni pridigar na Dunaju, jako znamenit in duhovni govornik za svoje čase. Umrl je l. 1709, l. 1910 so mu postavili spomenik v rojstnem kraju na Badenskem. Zastopnik Dunaja je bil državni poslanec in mestni svetnik Tomola.

Vtis v Srbiji.

V Belgradu so že na vse rano zaznali za padee Skadra. V zgodnjih jutranjih urah so izšli listi v posebnih izdajah. Po ulicah je nastalo jako živahno. Občinstvo se je od radosti poljubovalo po ulicah. Priredile so se ovacije in obhodi. Cel dan so se vršile po mestu velike manifestacije.

Meje odprte.

V pondeljek je ukazal kralj krita zapreti meje Črnogore. Nikdo ni smel preko meje. Po zavzetju Skadra pa so se meje zopet otvorile. Medtem, ko so bile meje zaprte, je hotel avstrijski vojaški ataše stotnik Hubka 67. pešpolka zapustiti v avtomobilu Črnogoro, a na Njegušu (ob meji) so ga črnogorski vojniki ustavili in še-le na povečje iz Cetinja zopet pustili naprej. Od Njeguša v Kotor (3 $\frac{1}{2}$ ure) je moral peš, ker je bil preko ceste jarek, ki ni dopuščal avtomobilu naprej. Vsled tega dogodka je protestiral avstrijski poslanik v Cetinju pri črnogorski vladi. Črnogorska vlada pa je že prej protestirala pri avstr. poslaništvu proti temu, da zapusti kljub zaprtim mejam ravno avstrijski ataše stot. Hubka Črnogoro.

Čegav bo Skader?

Ves svet se sedaj vprašuje: čegav bo Skader? To vprašanje bi bilo morda po logičnih zaključkih popolnoma odveč in če povemo učencu prvega razreda ljudske šole, da so Črnogorci zavzeli Skader in ga nato vprašamo, čegav da bo Skader, nam bo gotovo odgovoril, da bo črnogorski. Toda bistre diplomatske glave so iztuhale druge zakone. Še predno so plačali Črnogorci z drago človeško krvjo kupno ceno za Skader, so ti diplomati izjavili, da Črnogorci ne smejo upati na posest Skadra — tudi če ga zasedejo. Upali so, da se Fo mala Črnagora ustrašila velike Evrope in da bo odnehala.

Velesile so odposlale pred Črnogoro svoje vojne ladije, da s tem preprečijo menda padee Skadra. Skader pa je kljub temu padel in nastalo je vprašanje: Kaj sedaj? Vsa Evropa je v veliki zadregi. Časopisje dela, seveda vsako po svoje, »štimmungo«. Tako n. pr. piše »Reichspost«, da pač ne gre, da se bo pustila Avstrija voditi od Črnogore za nos. Če je Avstrija že enkrat sklenila, da dobi Albanija Skader, se to mora tudi zgoditi. Če bi pa Črnogorci z lra ne hoteli zapustiti osvojenega mesta, pa se jih bo moralo izgnati s silo. Nemško časopisje iz rajha tudi hujska. Angleško časopisje se vprašuje, če je mogoče in na kak način je mogoče uveljaviti sklep Evrope glede Skadra. Po stari angleški politiki so tam mnenja, da ni treba, da se vse velesile udeleže eventualne akcije proti Črnogorcem, ki so se sedaj prerinili v Skader. To nalogo indirektno pripisujejo Avstriji. Angleži pravijo namreč, da trpi le ugled Avstrije, ako se pusti Skader proti sklepu Evrope Črnogori. Torej je tudi potemtakem stvar Avstrije, da gre po kostanj v žrjavico. Zgodilo se je namreč že ponovno, da so Angleži na tak način pošiljali druge države v ogenj. V Italiji so mnenja, da je s to zmago Črnogorcev rešena čast črnogorskega orožja. Italijani hočejo tudi dati Skader Albaniji, a Črnogorcem pa druge teritorialne in pa mogoče tudi denarne odškodnine. Rusi se niso še oglašili s svojim mnenjem. Samo v Peterburgu so imeli zahvalno službo božjo, po kateri so na ulicah klicali: »Živeja Črnagora«. Vse dosedaj navedeno pa so le mnenja listov. Kaj se bo ukrenilo in od katere strani, to bodo pokazali prihodnji dnevi.

Rumunsko-Bolgarsko vprašanje rešeno.

Včeraj se je seznanil sklep peterburške konference, ki je sledeči:

1. Rumunija dobi Silistrijo in 3 km ozemlja okoli nje.

2. Rumunija dobi nad vlaškimimi šolami in cerkvami v bulgarskem ozemlju gotovo nadzorovalno pravico.

3. Rumunija sme svojo Dobrudžo odslej utrditi, istotako pa sme Bulgarija svoj del Dobrudže do gotove meje utrditi.

Balkan miruje.

Skoro skozi deset let se je parkrat v letu slišalo, da »se na Balkanu nekaj kuha«. Res se je kuhalo dolgo. Pred šestimi meseci pa je zavrelo in vrelo je vseh šest mesecev, tako da je južina sedaj že gotova. Treba jo le še razdeliti in gostija bo popolnoma pri kraju. Delilo se bo v Londonu, ker so deleži veliki in tudi Anglež blizu za posoditi denar (seveda ne brez obresti) onemu, ki ne bi mogel plačati. Balkan je sedaj miren in se pripravlja na bogato pojedino, ki jo bo plačal — Turek.

Politični pregled.

Državni zbor in Poljaki.

Sporazum med Rusini in Poljaki se je ponesrečil. S tem je baje delovanje državnega zbora onemogočeno. Sodi se, da bo vlada razpustila državni zbor in deželni zbor gališki.

† Robert knez Windischgraetz.

V torek je na Dunaju umrl Robert knez Windischgraetz v 82. letu svoje dobe po kratki bolezni.

Vojaki, ki služijo tretje leto ostanejo pod orožjem.

»Zeit« poroča, da je vojno ministerstvo izdalo odlok, ki določa, da se vojniki letnika 1910 predčasno ne pošljejo na dopust in da se morajo vojaki, ki bi bili že na dopustu, zopet pod orožje pozvati.

Koliko je stalo oboroževanje.

Iz parlamentarnih krogov se poroča, da so posebne vojaške odredbe od jeseni nadalje stale 850 milijonov kron.

Domače in razne vesti.

Novi odborniki »Kolonske zveze« so naprošeni, da se prav gotovo udeleže odborove seje, ki bo v nedeljo dne 27. t. m. ob 11. uri predp. v prostorih »Slov. kat. delavskega društva« v Gorici.

Imenovanja in premeščenja pri sodiščih. Dr. Karol Krauseneck, okrajni sodnik višje dež. sodnije, je premeščen k dež. sodniji v Trstu. Okrajni sodniki so imenovani: dr. Josip vitez plem. Doktorji degli Allieroni in Anton Manzoni za višjo dež. sodnijo v Trstu, dr. Hektor Pollanz za dež. sodnijo v Trstu. Sodniki so imenovani: dr. Albin Zumin za Motovun, dr. Dominik Roeco in Frane Ula-ga za dež. sod. v Trstu, Albin Radikon za Pulo, Ciril Lusner za viš. dež. sod. Trst, Janko Rajčić za Pulo, Karol Benič za dež. sod. Trst, Filip Černe za Komen, dr. Janko plem. Gironcoli-Steinbrunn za Buje in Josip Oblak za Volosko. Državnega pravdnika namestnikom je imenovan sodnik Josip Zorzi.

Imenovanje v sodni službi. Deželno-sodni svetnik Rihard Pavlin pri tržaškem deželnem sodišču je imenovan za višesodnega svetnika.

»Slovensko sirotišče«. Podrobnosti glede priglaševanja za sprejem v »Slov. sirotišče«, naznani odbor v domačih časopisih o svojem času.

Ob izviru Vipave je utonil brat kranjskega deželnega poslance Perhavec, Ludovik Perhavec. Bil je božjasten. Našli so ga z glavo v vodi zadušena.

Pozor kmetovalci, ki imate vojaške konje v porabi! Zgodilo se je že večkrat, da nekateri kmetovalci ne ravna-jo z vojaškimi konji, katere dobe v porabo, tako, kakor predpisujejo vojaški predpisi. Te dni so morali nekateri naši kmetovalci, ki imajo konje v po-

rabi, pripeljati le-te na vojaške vaje. Vojaška komisija pa je našla nekaj konj pokvarjenih in jih bodo morali dotični kmetovalci drago plačati. Zato, kmetovalci, pozor! Ako hočete biti deležni ugodnosti, katere vam nudijo vojaški krogi s tem, da vam dajejo lepe konje v porabo, držite se predpisov in ravnajte z živalijo lepo!

Č. duhovščino opozarjamo na razstavo cerkvenih paramentov v Gorici. Razstava bo odprta do konca t. m.

Tiskovine za deželnozbornske volitve ima v zalogi »Narodna Tiskarna« v Gorici, nakar se sl. županstva opozarjajo.

Pozor cerkvena predstojništva. »Narodna Tiskarna« v Gorici je založila nove tiskovine za cerkvene urade po vzorcih, katere je izdal prevzvišeni knez nadškofijski ordinarijat in ki so bili odobreni od c. kr. namestništva v Trstu. Ti so: »Testimonium mortis«, »Testimonium matrimonii celebratio« in »Testimonium Nativitatis et Baptismi«.

3 avtomobili, ki bodo vozili vozno pošto in prtljago iz Gorice do Postojne od 1. julija naprej so že naročeni. Avtomobili bodo veliki, v obliki omnibusa. Prostora bo v vsakem za 25 oseb.

Poskušen samomor. 26-letni delavec v tržiški ladjedelnici Karol Veljak iz Ronk je v torek izpil v samomorilnem namenu nekaj žveplene kisline. — Nahaja se v težkem stanju v tukajšnji bolnišnici usmiljenih bratov.

Prestolonaslednik nadvojvoda Fr. Ferdinand je v torek zvečer po pettedenskem prebivanju v Miramaru zapustil tamošnji grad ter se ob 6. uri zvečer z brzovlakom odpeljal na Dunaj. Spremljala ga je soproga vojvodinja Hohenberg in en pobočnik. Nadvojvoda se povrne najbrže v jeseni zopet v Miramar, kjer bo prebival štiri tedne.

Poštni urad v Miramaru, ki je posloval za časa bivanja prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda v miramarskem gradu, se je zatvoril v torek, ker je prestolonaslednik s spremstvom zapustil Miramar.

Pulj, dne 20. aprila 1913. Žalostno snidenje. Zadnje dni minulega meseca smo morali par dni nadomestovati straže, ker je bilo nekaj moštva stražnega oddelka vkreanega. Gotovo je, da nismo bili posebno veseli tega povelja: kdor je skušal že na straži stati, že ve, da to ni nič kaj prijetnega.

Prišel sem na eno najtežjih mest, na stražo namreč v c. i. kr. mornarsko jetnišnico, katera je sedaj polna jetnikov.

Ko sem neko jutro ravno nastopil službo, ugledam med jetniki, ki so delali na dvorišču, svojega nekdanjega prijatelja... Nisem hotel verovati očem, skoraj gotov sem bil, da se varam! Pozabil sem na službeno dolžnost — na celo okrožje ter se zatopil v nekdanjost, korakajoč po dvorišču gorindol...

Bilo je neko nedeljo popoldne v letnem času, ko sva se z Jankom spremljala nekje v goriški okolici. Vroče je bilo in v svesti si, da kozarček »briskega« ne bo škodil, sva krenila v prvo vaško krčmo, kjer sva menila nekoliko odpočiti se in potem nadaljevati prejšnjo pot. Bila sva že trikrat odpočila a njega nisem mogel spraviti dalje. Z veliko žalostjo sem takrat gledal prijatelja, ki je bil uže v tako zorni mladosti udan uničevalcu sreče — alkoholu...

Opominjal sem ga in prosil — a vse zaman! — Drugi dan sva bila oba v šoli vprašana. Za red sva dobila vsak po eno — kljuko...

Takrat sta se ločila najina pota! In sedaj sem gledal njegovo suho, sklonjeno postavo žrtev neusmiljenih starišev, ki so ga že kot otroka k pijači vadili. V tem hipu se je obrnil, nekaj časa začudeno vame gledal in slednjič me

spoznal! Slišal sem, da je zašepetal me je ime ter mi hotel nekaj natihoma reči a spomnil sem se svoje dolžnosti — en pogled in obrnil sem se na drugo stran dvorišča...

Pozneje sem od paznika zvedel, da je s presledki že par let v zaporu zaradi nepokorščine in raznih prestopkov. Pravil mi je, da je dober mladenič te da voljno prenaša naloženo kazen.

Da! njegova vsoda ni bila ta — ampak to mu je razsodil alkohol!

Še nekaj v dodatek. V zadnjem »Prim. Listu« sem čital v notici o rajnem Mavriču iz Šlovenca v Brdih, da pri vojakih ni navada prejemati sakramentov. Res je, da ni navada, ker jih iz navade sicer nobeden pravi kristjan ne sprejema! Uže enkrat sem pisal, da se o vojaštvu, kar se tiče vere, veliko pretirava, ker voj. oblasti skrbijo, da se zamore spolniti svoje verske dolžnosti. — Komur se to zdi neumno itd., ga gotovo ne bodo silili.

»Zarja« je izvolila na letnem obšč. zboru za XXV. društveni tečaj sledeč odbor: predsed.: phil. Josip Gombotz; podpreds.: med. Velkavrh Stanko; tajnik: med. Ivan Drobnič; blagajnik: med. Josip Aulin; knjižničar: med. Pavel Tronjko; gospodar: iur. Jakob Tronjko; odbor. namestnik: med. Jakob Rebesnik.

Prvi avstrijski katoliški protialkoholni shod bo zboroval dne 4. maja. — Spored: 1. Mi katoličani in alkoholno vprašanje (duhovni svetnik Janez Kallan, Ljubljana). 2. Mladinska vzgoja in alkohol: a) iz šol odpuščena mladina (Janez Schodl, Dunaj); b) šolska mladina, zveze angela varuha (vseuč. prof. dr. Janez Ude, Gradec). 3. Sredstva v protialkoholnem boju. — Zvečer ob 6. uri: Zborovanje avstrijske zveze katoliških križarjev. — Od 1. do 8. majnika razstava proti alkoholizmu.

Za Narodni muzej v Gorici je nabral preč. gosp. Ivan Nep. Vidmar, dekan v Bovcu, precej zanimivih stvari. Darovali so: 1. g. Franc Mlekuž iz Koritnice št. 34 2 sliki na steklu: sv. Marija in Božje Dete, 2. g. Jožefa Kravanja iz Bovca št. 43 sliko na steklu: Dete Božje, 3. g. Jakob Komac iz Kala št. 20 knjigo: Izlaganje kršč. nauka iz l. 1801 in solnčno uro, 4. g. Ana Wagenrutz iz Bovca staro cinasto čutaro, leseno razpelo, kipec Matere Božje iz alabastro, reliefno sliko Matere Božje iz voska in posodico za poper, 5. g. Jožef Muznik iz Bovca leseno razpelo, 6. g. Terezija Šarko iz Dvora sliko na steklu: sv. Peter, 7. g. Anton Mihelič iz Bovca št. 272 18 pisem iz 18. stoletja in jako redek katekizem iz l. 1764, 8. g. Jožef Komac iz Koritnice št. 13 srebrni tolar iz l. 1760, 9. g. Jožef Muznik iz Bovca črevljarski stol iz l. 1717, 10. g. Ana Prettner iz Bovca sliko na steklu: sv. Lenart, 11. g. Ivan Pavlin iz Bovca 1 srebrni denar iz l. 1670, 12. g. Josip Kenda (Žvikar) iz Plužne 1 srebrni novček, 13. g. Fr. Rijavec iz Bovca star tinitnik, kineški vrč, porcelanast vrč, 4 stare ključavnice, par starih tečajnikov, staro tehtnico, 5 srebrnih in 1 bakreni novček in še nekaj kovinskih predmetov.

Preč. gosp. nabiratelju in vsem gospodarovalcem se odbor iskreno zahvaljuje ter želi, da bi se jim pridružilo po vsej deželi kar največ posnemalcev, da bi mogli čim preje otvoriti Narodni muzej. Odbor.

Za dekleta. Najprimernejši dekliški molitvenik je Bleiweisovo »Najnovejšo vodilo«. Krasen po vsebini, obliki in vezavi. Velja rdečebrezan samo 1 K; zlatobrezan 1.50, 2. in 2.50. Najlepše darilo za birmanke. Ima vse potrebno za M. družbe. Več sporedov za shode. Krasen nauk, kako se postane zares Marijin. Vse molitve so ljubko posnete po Grinjonu. Kupi, čitaj, izpolni in Marijina bodeš na veke! — V zalogi jih ima Prodajalna Kat. tisk. društva v Gorici.

GOSPODOV DAN.

OZNAILO.

28. apr. Pavel od križa (1775), Vital in Valerija, muč.;
29. apr. Peter, mučenec (1252), Robert, op. (1110);
30. apr. Katarina Sijenska, dev. (1380), Marijan, muč.;
Ta teden je križev teden, torej te tri dni običajne procesije. Evangelj te dni o prijatelju, ki prosi po noči kruha na posodo.

1. maja, Zapovedan praznik Vnebohoda Kristusovega. S. Filip in Jakob, ap. (81 in 60). Evangelj: Jezus pošlje svoje apostole učiti — in gre v nebesa.
2. maja, Atanazij, patr. in cerk. uč. (371), Zoe, muč. (2. stol.);
3. maja, Najdenje s. križa (326), Aleksander I. pap. muč. (119);
4. maja, VI. nedelja po Vel. noči. Florijan (297), Monika, vd. (387), Gotthard; evangelj: Jezus govori o pričevanju s. Duha.

Javno čiščenje Najsvetejšega:

1. maja v Sedlu, v Gradiškuti in na Ponikvah,
3. maja v Sv. Križu pri Ajdovščini,
4. maja v Štandrežu, Kalu in Ročinju.

Zadnji čas zadostiti četrti cerkveni zapovedi je še ta teden do Vnebohoda. Naših bravcev pač ni treba na to še le opozarjati — dobro delo pa bodo naredili, ako vedo za kacega počasneža, ki ni še prejel sv. zakramentov za Velikonoč, ako vporabijo svoj vpliv, da ga zdramijo.

Šmarnice se bodo začele ali na Vnebohoda, nekod morda že na predvečer. Vdeležujte se jih v lepem maju. Bog in Marija naj dajo svoj blagoslov!

Križev teden.

Pritožb slišimo vsak dan mnogo — draginja, slabe letine, mraz, suša, deželje, toča, bolezni — kedo more vse nareti, kar tare ljudi?

Sedaj, križev teden bodo javne procesije, pri katerih se prosi božjega blagoslova, saj vemo, kedo je gospodar! Elija je bil človek kakor mi, kaj je pa premogel? Molil je in 3 in pol leta ni bilo dežja (3. kraljev, 17), molil je zopet in nebo se je odprlo, potreben dež je prišel! Zemlja je rodila obilno — s to svojo molitvijo je hotel Elija pokazati malikovanecem, kam naj se obračajo, kedo je pravi gospodar

Bil sem nekoč v kraju, kjer mi je bilo ljudstvo neznan. V pogovoru z razumnim možičem ga vprašam tudi: »Kakšnji so pa ljudje tukaj?« — »Ej, gospod, mi odgovori, »Bog varuj, ako si to čene bilo! Nihče jih ne ukroti, da jih pa nauči, da se moliti znajo in, ko jim a jo, še p a m e t n i postanejo!«

Da, kesneje, ko bo sila, bo marsikateri molil, morda celo sv. mašo naročil za dež, ali za lepo vreme, sedaj pa se opravljajo procesije v prvi vrsti za blagoslov na polju — bo marsikateri sprevod zelo medel. Sedaj je čas prositi in moliti, a s trdnim sklepom p o p a m e t i rabiti darove božje, da ne bo Bog prisiljen pošiljati toče, da bi prišli ljudje k pameti.

V prvih časih krščanstva ni bilo procesij, saj so se morali kristijanje skrivati. Ko je prišlo leto 313 in je cesar Konstantin dovolil kristijanom javno bogoslužje, si moremo komaj predstavljati tiste, ki je nastalo. Prej niso bile značilne druge procesije, kakor trume škofov, duhovnikov, mož in žen, starih in mladih z verigami na rokah, ko so jih peljali na morišče. — Potem pa so se pri

maršikateri priliki zbirali v trumah na grobu kacega sv. mučenca, očitno so smeli prepevati in hvaliti Kristusa, ki je premagal nes pametno malikovanstvo.

Procesija križevega tedna se je začela na Francoskem. Leta 469 so trle mesto Vienne hude nesreče — potresi, slaba letina, pogorišča, lakota. Sv. škof Mamert je zato ukazal, naj se zadnje tri dni pred Vnebohodom imajo prošnje in spokorne procesije, ter naj ljudje s postom in z molitvijo izprosijo božjega vsmiljenja. Ta vzgled so koj začeli posnemati drugi francoski škofje in že leta 511 so bile na cerkvenem zboru v Orleans-u zapovedane te procesije za vedno v celi deželi. V 7. stoletju se je razširila ta navada tudi na Špansko, le, da so preložili to pobožnost na teden po Binkošti, ker niso marali pretrgati Velikonočne dobe s postom. V Rimu je vpeljal te obhode papež Leo III. leta 795 pa brez posta in od tedaj so vpeljane procesije križevega tedna po celem krščanskem svetu.

Dasi ni pri nas toliko sličnih nesreč, kakor v Vienne ob začetku teh sprevodov, imel bo pač vseeno vsak dovelj križev, ali vsaj dovelj vzroka prositi Boga, naj nas obvaruje takih hudih nadlog.

Ali bi ne bilo vse eno, ako bi vsak kar sam zase molil — čemu očitne procesije?

Da, lahko bi bil David prenesel skrinjo zaveze iz hiše Obedodomove v Jeruzalem in vendar so jo spremljali vsi duhovniki in leviti in ogromna truma podanikov — lahko bi bil Salomon jo prenesel kar na tihem iz griča Sionskega v tempelj in vendar, koliko ljudstva, koliko slavnosti, daritev, sv. petja — lahko bi bil kralj v Ninive naročil, naj vsak sam zase pokoro dela, ne! Javno se je oblekel v spokorno obleko, ter tudi podložnikom naročil, naj naredé enako — da! Davno so že razumeli, da naj se tudi na zunaj pokaže, kar je v srci in Kristus je kar naravnost povedal: Kedor me bo spoznal pred ljudmi, tega bodem tudi jaz spoznal pred svojim nebeskim Očetom.

Ko se bodemo mi javno teh procesij vdeleževali, mislimo si zadnje procesijo, katero je Kristus na svetu sam vodil, ko je peljal svoje apostole in učence na Oljsko goro, kjer je potem šel v nebesa. — Ako bi bili mi na tujem, pa bi se naš dobri prijatelj ločil od nas vračaje se v svojo in našo domovino, koliko bi mu imeli povedati, koliko pozdravov sporočiti in, ako bi bili v stiskah, prosili bi ga, naj sporoči doma našim starišem, v kakih stiskah smo, naj nam pošljejo kako pomoč. Ne »ako« — s m o resnično na tujem, Izveličar gre pred nami domu, priporočimo Mu svoje potrebe, svoje prošnje, naj jih predloži pred tron Svojega in našega Očeta. Ako se bodemo obračali do t a c e g a zagovornika, smo gotovi, da ne bodemo prosili zastoj — saj nas je že sam zagotovil, da »karkoli boste prosili v mojem imenu«, da bodemo tudi prejeli.

Iskrice.

Pred gromom nihče ne beži,
a strele, te se vsak boji.

Če kedo svitlobe se boji,
oko mu ali duša v redu ni.

Če v dežju izpod strehe se podaš,
boš zmočil se, če dežnik tudi imaš.

V capina ustih še ti laž preseda;
grda je! pri drugih le, seveda!

Kugi ne ubeži,
kedor jo v sebi nosi,
med druge še ljudi
navadno jo zatrosi.

Imeti hočeš sadje zdravo?
Ne hodi iskat ga v gnjilavo!

Novi vek.

Romantičen igrokaz v petih dejanjih.

Spisal * *

(Dalje.)

Janez Hlede: Povedati hočem vse po pravici! Letos nam je Bog dal na par debelcih nekaj sadja. Ko je bilo zrelo, je prišel oskrbnik in je presodil: »Na teh deblih je toliko in toliko sadja. Polovica tiče gospodarju in boste plačali po tej in po tej ceni.« Jaz sem mu odgovoril: »Sadja ni toliko. Pustite, da vse pobrem in pretehtam.« Oskrbnik je rekel: »Kar sem rekel, sem rekel.« Na to sem vse pobral in stehal. Sadja je bilo se slabim vred veliko manj. Poleg tega sem moral plačati gospodarju določeno polovico po višji ceni, kakor sem sam na trgu prodal. Vprašam zdaj, kaj je meni ostalo? S čim naj živim?

Martin Doljak: Mi bomo še nekoliko počakali, a dolgo ne. Ako se kmalu razmere ne zboljšajo, bo prišel dan plačila. (S povzdignjenim glasom): Strašen bo poslednji dan sodbe, a strašen bo tudi dan, ko se bodo kmetje vzdignili. (Klici: Sram vas bodi!)

Gregor pl. Skopak: Take besede niso dovoljene.

Štefan Gomišček: Na koga naj se obrnemo. Vlada je gluha, gospoda je trda, duhovščina pa oznanja pokorščino.

Martin Doljak: In pri tem uboštvu hočejo še cerkev zidati na Skalnici.

Gregor pl. Skopak: Ni res, da je vlada gluha. Pred petimi leti je bilo kmetško vprašanje urejeno. Vprašam vas, zakaj širite nove nauke, in hujskate proti duhovščini. To povejte!

Štefan Gomišček: Mi smo svoje pritožbe in svoje zahteve že predložili g. vikarju. Zidanje cerkve na Skalnici je treba ustaviti, kakor je bilo že obljubljeno. Neumno ljudstvo sklada za cerkev in hodi klečat na vrh Skalnice, kakor da bi se tam res mati Božja prikazovala. Prosim v imenu vsega ljudstva, tukaj zbranega, da to delo ustavite. (Ne v našem imenu! Slava Mariji!) (Dalje pride.)

Darovi.

Jubilejni darovi za »Slovensko Sirotišče«:

P. n. gg. Josip Lipicer, srebrar 2 K; Kralj Franc 2 K; Andrej Frandolič, mesar 1 K; Carl Valentin Piran 1 K; N. N. 1 K; Ana Ambrožič 1 K; Ivan Pavšič Lom 30 vin; v nabiralniku v gostilni g. A. Fon 1 K 70 vin; L. Juvančič, župnik v p., 10 K, Nekdo 200 K; Ivan Kokošar, župnik, 50 K, ki jih g. dr. Pavlica za neko nagrado ni sprejel, Jos. Novak, župnik v Povirju, 10 K. »Kmečka banka« v Gorici 30 K, »Centralna posojilnica« v Gorici 200 K.

Za sklad »Slov. sirotišče«:

P. n. gg. v Levpi-Senice: Matilda Jakopič 1 K, Pet. Munih 1 K, Mar. Markič 1 K. Škodnik: Mih. Podkrasnik 40 v, J. Žbogar 80 v, Fr. Ipavec 1 K, Mar. Škodnik 40 v, A. Škodnik 40 v, Ana Skrt 40 v. Avšje: Mart. Strgar 1 K, Val. Lango 1 K, Jos. Perkon 60 v, Jos. Bavdaž 1 K, Katar. Jug 1 K, Mart. Jug 1 K, Andr. Gorjup 1 K. Na Saksidu: Fr. Saksida 1 K 20 v, Jos. Lisjak 1 K, Jos. Lisjak št. 257, 1 K, Jos. Čotar 40 v, Frančiška Saksida 1 K, Iv. Knapič 40 v, Frančiška Budihna 40 v, Josipina Baša 1 K 20 v, Angela Saksida 60 v, Ant. Rojic 30 v, Josipina Saksida 50 v, Kristina Saksida 50 v, Andrej Lisjak 50 v, Katarina Lisjak 20 v, Jos. Čotar 20 v, Ed. Saksida 20 v, Leop. Rojic 80 v, Al. Saksida 20 v, Mar. Lisjak 20 v, Jos. Čotar

20 v, Fr. Vodopivec 40 v, Jos. Saksida 60 v.

Pri Sv. Luciji se je nabralo še 5 K 40 v, v Bači pri Sv. Luciji 19 K, v Idriji ob Bači 58 K 44 v. (Dalje p.)

Bog poplačaj stotero! Vse v boljšo bodočnost slovenskega naroda pod slavno vlado Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.!

Za »Alojzijevišče«:

P. n. gg.: Emilija Carli 1 K, Mihael Furlan, Dol. Branica 1 K, Fran Krševan, Skorkola 3 K, Terezija Škrobar, Celje 3 K, dr. Tušar, dvorni svetnik, Gorica 10 K, Ivan Sever, Rihemberg 2 K, Ivan Testen, Avče 1.60 K, Albert Boltar, mižar, Solkan 1 K, I. J. župnik 40 K, Ivan Kunšič, kurat 10 K, Ivan Silič, Gorica 1 K, Franc Simčič, Kozana 3 K, I. Šinigoj in Marija Valenčič 9 K, Uršulinski samostan 5 K, mons. Josip Pavletič 20 K, Vincencij Tomagnin, vikar v p. 5 K, Ferdo Simčič, nadučitelj, Biljana 5 K, Terezija Vodopivec, Dornberg 3 K, Fr. Štrukelj, Grahovo 3 K, Jožef Tisovič, Volarje 2 K, Franc Podreka, Volče 4 K, Ivo Pišot, kaplan nabral v podruž. Slov. Straže v Cerknem 15 K, Milka Mesar, učiteljica, Cerkno 2 K, Josipina Bizjak, uč. čipk. šole Cerkno 2 K, Rozalija Taoš, gostilničarka, Cerkno 1 K, Bovtarski Drejc 1 K, Kranjc Frančišek, župnik, Šmarje 10 K, Rudolf Kodelja, Deskle 50 v, I. Cotič, Rubije 3.52 K, Josip Golja, župnik v p. 10 K, dr. Matija Lavrenčič, c. kr. sodnik 4 K, Leopold Cigoj, župni upr. 5 K, Andrej Semolič, Klane 2 K, Karol Sever, čuvaj, Koper 4 K, Franc Kralj, tov. kisa, Gorica 2 K, Amalija Vidic, Otlica 1.40 K, I. Marzidovšek, c. kr. vojni kurat v p., Gorica 6 K, Josip Jug, Uršna Sela pri Nov. Mestu 1 K, Severin Hvala, trgovec, Gorica 4.22 K, Angel Čargo kurat 10 K, Iv. Kodrič, kaplan 10 K, Gotthard Pavletič, dekan 10 K, Ludovik Šonc, župni upr. Korte 10 K.

Bog plačaj!

Mestne novice.

m »Slovenski dekliški zavod« za učenke in dijakinje v Gorici se prav gotovo otvori letos t. j. s prihodnjem šolskim letom. Vodile ga bodo č. šolske sestre. Toliko na razna vprašanja. Več o tem se naznani v posebni okrožnici.

m Poštena deklica. V torek je prinesla deklica Josipina Ropretič, ki je uslužbena pri starinarju Schnabl, hranilno knjižico od »Monta«, na katero je bilo vloženi 300 K, na policijo, rekoč da jo je našla v neki stari suknji.

m V goriško bolnišnico usmiljenih bratov so prepeljali hlapca pri č. oo. frančiškanih na Kostanjevici Josipa Habjanič, ki se je ranil na desni nogi pri nekem padcu.

m Čudno postopanje! Mestni konjedec je te dni na ulici ušel v zanjko psa znanega Wieserja, ker je tekal okoli brez znamke in brez nagobčnika. Pes pa je ponoči ušel konjedercu in pritekel domov. Drugi dan je prišel k Wieserju mestni konjedec z odlokom magistrata in z mestnim policajem, da mu mora psa izročiti. Wieser se je temu uprl in ni hotel izročiti psa. Konjedec in policaj sta odšla brez psa. — Očividec opaža: Mestni konjedec postopa v drugih enakih slučajih jako strogo. Zakaj ni tako postopal tudi pri Wieserju! Kaj je Wieserjev pes narejen iz dobre »pašte« drugi psi pa iz umazane ilovce! Pred zakonom smo vsi enaki? Čemu dvojna mera?

Samomor učiteljske kandidatnje. V petek popoldne so našli v Soči blizu mestnega konjederca truplo mlade gospodične. Kasneje se je dognalo, da je to učiteljska kandidatinja Frida Rolet iz Lokavca pri Ajdovščini, stara 23 let. Pri njej so našli tudi pismo, v katerem pravi, da je izvršila samomor iz strahu pred učiteljskim izpitom. Ljudje

pa, ki so poznali samomorilko, pravijo, da so bili drugi vzroki, ki so gnali samomorilko v Sočo. — Truple so prenesli v solkansko mrtvašnico. V sob. pa so je prepeljali v mrtvašnico na goriškem pokopališču, na katerem so je tudi pokopali.

Goriške mestne volitve. Kakor doznajemo iz zanesljivega vira se bodo goriške občinske volitve vršile prav težko pred jesenjo. Takrat bo c. kr. okr. glavarstvo ukrenilo vse potrebno in vodilo volitve prav do zadnje točke t. j. do verificiranja mandatov.

»Centralna posojilnica« v Gorici za dobrodelne namene. V seji »Centralne posojilnice« dne 21. aprila 1913 so se dovolile od čistega dobička za leto 1912. sledeče podpore: »Dijaški mizi« v Gorici 300 K; »Slov. kršč. socialni zvezi« v Gorici 120 K; »Zavodu sv. Nikolaja« v Trstu 25 K; »Slov. Alojzevišču« v Gorici 100 K; »Slov. Sirotišču« v Gorici 200 K; »Podružnici slov. dijaške zveze za Primorsko« 25 K; Samostanu čč. oo. kapucinov v Gorici 500 K; »Šolskemu Domu« v Gorici redna podpora 1000 K; izredna podpora 2000 K; razne druge podpore 210 K. Skupaj 4480 K.

m Odprti lekarni. Od 27. t. m. do 4. maja boste imeli ponočno službo lekarni: Cristofolletti - Kürner. Ti dve lekarni boste odprti dne 1. maja, praznik Vnebohoda, tudi popoldne.

Iz goriške okolice.

Sv. misijon bodo obhajali v Kalu v mesecu maju.

g Sv. misijon v Vipolžah, ki se je vršil minul teden je krasno uspel. Ljudstva je bilo vsak dan polna cerkev. — Veličastno pa se je zvršil sklep sv. misijona minulo nedeljo. Take slavnosti še ne pomnijo Vipolže. Okoli 3000 oseb se je udeležilo sklepne procesije, ki se je vila iz cerkve skozi grad. Nekaj veličastnega je bilo in ostane še poznim potomcem v spominu ta dan. Dal Bog, da bi sv. misijon rodil obilen sad. Hvala našemu preč. g. vikarju in hvala čč. oo. misijonarjem. Bog jih živi!

g Miren. Sinoči (sredo zvečer) je bil mirenski Grad razsvetljen ter nabivanje zvonov je oznanjalo, da se danes blagoslovi temeljni kamen za naselbino čč. oo. lazaristov na Gradu. Danes zjutraj je bila sv. maša, kratek govor; blagoslov temeljnega kamna je izvršil vizitator avstro-ogrške redovniške provincije č. g. p. Eduard Reeh iz Gradca. Vernikov se je nabralo pri tej slovesnosti veliko; delavci so bili malo pogoščeni. Čč. oo. lazaristi dobro došli na Goriškem!

Razbremenil je c. kr. okrajni šolski svet preč. g. kurata I. Godničja v Grgarju od učenja krščanskega nauka za 7 ur na teden in to vsled njegovega šibkega zdravja. Nadomeščalo ga bo za te ure tamošnje učiteljstvo.

g Št. Peter. Danes predpoludne okolo 9. ure so našli v Št. Petru v veži krčme vdove Katarine Šilič pod stopnicami isto krčmarico mrtvo na tleh ležečo. Bila je po glavi vsa pobita. Pokojnica je bila udana pijači.

Rubijev grad na Vogerskem je kupil c. kr. okrajni šolski svet. V gradu je že sedaj nastanjena šola. H gradu spada dvorišče, vrt in velika gospodarska poslopja.

g Poskušen umor. V torek zvečer so prepeljali v goriško bolnišnico 22letnega Ivana Rusjan iz Kojškega, ki je imel težko rano na prsih. Kojščanski občan pripoveduje, da je v neki krčmi v nedeljo ustrelil nek neznanec na Rusjana. Rusjan se nahaja v težkem stanju in zdravniki so mnenja, da bo težko ohraniti mu življenje. Kojščanski orožniki iščejo onega, ki je streljal na Rusjana.

Zupanstvom v Solkanu, v Števerjanu, v Kojškem in v Pod-

gori je naznanilo tukajšnje okrajno glavarstvo, da bode goriška garnizija tudi dne 28. aprila streljala ob gori Pod-sabotinu.

Iz ajdovskega okraja.

Kanonično umeščen za župnijo Kamuje je bil v torek preč. g. Anton Plešničar, dosedaj župnik v Kožbani. — Slovesna inštalacija bo v maju.

Iz kanalskega okraja.

Paralelka na 4-razrednici v Kanalu odklonjena. Deželni šolski svet je potrdil sklep okrajnega šolskega sveta, s katerim je le-ta odklonil ustanovitev paralelke na 4-razrednici v Kanalu.

Iz tolminskega okraja.

t C. kr. okrajno glavarstvo v Tolminu je izdalo okrožnico vsem županstvom, v kateri opominja, da se ne bode izdala nobena krčmarska koncesija, ako se ne bode poprej izvršil komisijoneli ogled od strani c. kr. glavarstva glede sposobnosti prostorov v katerih se ima odpreti krčma. Zahteva se tudi, da so pri hiši potrebna in čedna stranišča. Dovoljenje za krčmo pa se bode izdalo potem tudi samo ako bodejo drugi pogoji prosilca za koncesijo odgovarjali zahtevam, to je, ali je krčma v kraju potrebna, ali je prosilec zanesljiv, ako se ni bati, da se bode koncesija zlorabila s tem, da bi se ponoči pijančevalo, igrane prepovedane igre zakrivalo tatvine, posredovalo nenravnosti itd. Ta okrožnica nam je dala povod, da pojasnimo kakšni še drugi nedostatki bi bili zelo potrebni odpraviti pri nekaterih krčmarjih na deželi.

Najprvo bi bilo želeli, da bi se krčmarji navadili šest glavnih krčmarskih hišnih postav. Te so:

Krčmar ima skrbeti, da je ura v krčmi in stranišče pri hiši v redu.

Krčmarica ima skrbeti, da ima mož čedno srajco in da je kuhinja snažna. Dekla pa ima skrbeti, da se luči in postelje pripravijo zjutraj in ne še le zvečer. Po nekaterih krčmah na deželi nimajo nikdar točno gredoče ure v hiši. To je prvo znamenje, da v hiši ni pravega reda, za katerega bi imel skrbeti gospodar. Ako se pa pogleda še stranišče pri hiši, se pa vidi vsa nemarnost pri hiši.

Perilo pri hiši in kuhinje, za katere mora skrbeti gospodinja, so po nekaterih krčmah take, da ni za popisati:

Glavna skrb, ki bi jo morala imeti dekla, je, da bi bila pripravljena svetilka v krčmi zjutraj. V nekaterih krčmah na deželi je pa navada, da se zvečer začne tresti kakšna umazana svetilka ravno nad glavami gostov, ki se ob temi drug drugega več pri mizi ne vidijo: V največjo zadrego pa pride še dekla, ako je treba pripraviti sobo za prenočišče. Vsega manjka, kar ima biti pripravljeno vže zjutraj. Kakšna je pa druga postrežba v nekaterih krčmah na deželi, ne bomo opisovali, ker to bode vže vsak sam vedel, ako se pove, da postane večkrat krčmar človek, ki ni imel s krčmarsko obrtjo nikdar niti najmanjšega posla. Čudno pa je, da se skoraj vsakega takega krčmarja takoj, ko mu začnejo po žepu cvenkati krčmarske kronce, prime prevzetnost in napuh, postane čudno moder in bogat, treba bi bilo, da bi se mu gostje, ki pridejo za poštene denarje v krčmo, klanjali in ga čestili in pili slabo pijačo za drage denarje: Dosti je pa še drugih nedostatkov po takih krčmah, ki jih pa tukaj ne moremo navesti. Zato bi bilo dobro, da bi poseglo c. kr. okr. glavarstvo med krajevne policijske oblasti z vso strogostjo.

Popotnik.

t Odbor društva »Sveta vojska« v Tolminu vabi vse človekoljube k javnemu ljudskemu protialkoholnemu shodu v Tolminu, ki se bo vršil dne 27. aprila t. l. ob 2. uri pop. v »Gledališki dvorani« »Rokodelskega društva«, pri katerem shodu se bo s poljudnimi predavanji in slikami razkrinkal hinavec alkohol ter se bodo odprle vsem, ki imajo z njim opraviti, oči. — Pridite vsi, ter pokažite s tem, da vam je na srcu blagor in sreča slovenskega ljudstva.

Vspored: 1. Dr. Fran Göstl, primarij dež. umobolnice v Gorici; Alkohol — sovražnik zdravja. 2. Dr. Alfonz Serjun, c. kr. okr. zdravnik; Alkohol — slepar in hinavec. 3. Župnik Ivan Ev. Kalan iz Ljubljane; Alkoholizem in gospodarstvo. 4. Skioptične slike.

Iz Hudajužne ob Bači se nam piše, da alkohol tamkaj še vedno kraljuje. — Pretekli teden so se stekli nekateri mladeniči, stari 18—20 let. Ranili so Fr. Brica še precej. Ranjen je bil tudi Ant. Lenar. Dva pretepača sta bila kmalu nato po orožnikih odvedena v zapor. Dopisnik pravi: V Hudajužni so se nekateri navadno s kladivom topli, sedaj pa so kladivo opustili in začeli so sukati nož! Tudi napredek za — l u k n j o!

V Logu pod Mangartom so ustanovili konsumno društvo. Društvo je združeno v »Goriški zvezi« v Gorici.

Iz komenskega okraja.

km V Komnu bomo blagoslovili slovesno dne 1. majnika ob 2. pop. društveno zastavo dekliške Marijine družbe v Komnu; po molitvi bode pa tej cerkveni slovesnosti primerna veselica v dvorani Kat. slov. izobraž. društva v Komnu s sledečim vsopredom. 1. Tamburanje. 2. »Pomladanska«, mešan zbor. 3. »Slovenskim mladenkam«, petje s spremljevanjem glasovirja. 4. »N o t b u r g a«, zgodovinska igra v 3 dejanjih. 5. »Na planine«, moški zbor. 6. »V e s e l e k o f e t a r k e«, šalospev s spremlj. glasovirja. 7. »Zlati mir«, — Romberg — mešan zbor. 8. Tamburanje. 9. Prolog k živi sliki. 10. Živa slika z deklamacijo in petjem. Vstopnina: s sedežem 1 K, stojišče 40 vin.

Občni zbor hranilnice in posojilnice, reg. zadr. z neomejeno zavezo v Komnu, bode dne 12. maja 1913. ob 4. popoldne v dvorani K. S. I. društva v Komnu št. 25 z dnevnim redom: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Potrjenje letnega računa 1912. 3. Izvolitev načelstva in nadzorstva. 4. Slučajnosti. Načelstvo.

km Komen. Šestdeset let so bili dosedanji prostori za davkarijo dobri, a sedaj se naenkrat čuje, da jo hočejo spraviti v mlin. Bomo videli, kaj pravi k temu »financminister«. — Zajci so napravili na polju nekaj škode. Zato so si prejšnji prijatelji z lovci prišli v lase. Ker pa ne dobe kolikor bi hoteli odškodnine, so poklicali komisijo, ki bo pa več stala.

km Sveto. Naši izseljenci, ki se nahajajo v Avstraliji, nam poročajo, da morajo pridno delati in varčevati, ako hočejo kaj imeti. No, ali ni pri nas ravno tako! Zakaj pa je potreba potem zapuščati domovino in svojice, ako drugje ni nič boljše kot doma.

km Zagrajec. Vsak obiskovalec naše vasi občuduje našo trtojejo. Res, trtojeja je pri nas prav dobra, ali za to treba tudi mnogo dela in stroškov. Posebno gnojila so dandanes draga, pa tudi za trto brezpogojno potrebna: brez gnojila — trta hira.

km S Krasa. Delavci v nabrežinskih kammolomih se pritožujejo, da je tam pomanjkanje denara, ker ne gre kameenje naprej. Čakati morajo tedne in tedne na plačo. Denarna kriza povsod.

S Krasa nam pišejo, da je cesta Lokvica do skladovne ceste Miren-Opatjeselo nujno potrebna. Deželni zbor

je že dovolil svoj prispevek za zgradbo ceste, a zdi se, da prenizek. Kakor čujemo, je deželni odbor sklenil, da priporoči deželnemu zboru, da zviša svoj prispevek. Ta cesta je neobhodno potrebna in tamošnje ljudstvo bo onim, ki pripomorejo do uresničenja te zgradbe zelo hvaležno.

km Preserje. Liberalni odstopniki so težko pobesili glave, ko so videli, da se kljub prizadevanju komenskih »kapo« liberalcev ni razpustilo komensko starešinstvo. Mogoče se jim bo sedaj v glavi razvedrilo, da se ne more z glavo skozi trd zid.

Iz sežanskega okraja.

s Tomaj. Naša občina je v gospodarskem oziru ena najboljših občin na Krasu. Zemljo imamo močno in dobro, ki nam rodi mnogo dobrega vina, raznovrstnega sadja in tudi drugih potrebščin za preživljanje ljudi in živali. To razmerno blagostanje pa je napravilo, da so postali nekateri občani prevzetni. Nekaj liberalcev je tako nevernih, da menijo, da ni Boga. Prazniki so po njih mnenju le za to, da se jih oskrinja s pijančevanjem in s pohujšljivimi plesi. Sedanji g. kaplan se mnogo trudi, da bi odpravil divje plesse ali jih vsaj omejil. Ustanovil je v to svrhu Marijino družbo, h kateri je pristopilo več deklet iz Tomaja in iz sosednih vasi. Družba ima plemenit namen in se tudi prav dobro razvija, kar pa liberalnim mladeničem nič kaj ne ugaja. G. kaplan je tudi zopet naučil šolsko mladino, da po stari šegi pozdravi mimoidočega odraslega z: »Hvaljen bodi Jezus Kristus!« Ali se Ti ne omili otročič, ko te tako lepo pozdravi?! — Sedanji župan Vran je, kakor znano, velik nasprotnik katoliške stranke in zato je tudi liberalnim mladeničem dovolil po Velikinoči dosedaj že štiri plesse. Ples imajo liberalci za svojo molitev. Pa tudi nekatera dekleta pomagajo fantom pri raznih nedostojnih prireditvah. Tako so štiri dekleta v soboto pred četrtim javnim plesom pomagala prepevati razne nasprotne pesmi v bližini kaplanovega stanovanja. Pri plesu pa smo opazili tri nad 40-letne žene ponoči plesati. No, kake občutke morajo imeti otroci teh mater, si lahko mislite Vi, čitatelji »Prim. Lista«. Hočete še kaj več!?

Iz Temnice. Pri nas je nagloma umrl v petek Andrej Stepančič zapuštvši udovo in 4 nedorasle otroke. — Nekateri kraški učitelji se bojijo cerkve od znotraj, tako, da jih ni videti nikoli v hiši božji. To se nikakor ne zлага s šolskimi postavami, ki pravijo, da morajo učitelji tudi z unaj šole dajati lep vzgled! Če pa ne hodijo k sv. maši in sploh v cerkev, gotovo ne dajajo s tem lepega vzgleda otrokom, katere morajo poučevati v versko-nravnem duhu!

Gotova pomoč proti slani. Dokazano je, da so posestniki, ki so v vinogradih kurili in dim delali, obvarovali trte in drevje slane. Pri nas se to preprosto sredstvo zanemarja. Ko bi bili kmetje to vedeli, bi si bili marsikje lahko pomagali. Napraviti treba v vinogradih kurivo, ki se je ob času nevarnosti zažge.

Tudi sreča. Prijatelj praša svojega znanca, na vislice obsojenega: »Kam greš, Toni?«

»Peljejo me, da me obesijo!«

»Dobro, dobro, voščim Ti vsoto srečo!«

»Lepa hvala, saj jo bom tudi rabil!«

odgovori obsojeni.

Drag zdravnik. Zdravnik: »Sedanste že precej okrevali; le varite se, da vas ne bo kaj razburilo!« — Bolnik: »Torej prosim, da mi računa tako brž ne pošljete!«

Gospodarsko.

Poročilo finančnega ministerstva na Angleškem izkazuje za poslovno leto 1912 dohodkov 188,801.999 funtov šterlingov (1funt = 24 kron) in stroškov 188,621.930 funtov. Dohodki pri carini so padli za nekoliko stotisoč, zato pa so se zvišali dohodki pri telefonu za skoro 3 milijone funtov.

Promet c. kr. poštne hranilnice izkazuje za mesec marec sledeče skupne postavke: hranilne vloge so znašale v omenjenem mesecu 9,920,511 K, čekovne vloge pa 1,249,127,984 K. Čekovni promet tedaj izbornu napreduje. Izplačalo se je od hranilnih vlog 11,153,625, v čekovnem prometu pa 1,284,789,431 K. Za Primorsko so znašale hranilne vloge 580,783 K, čekovne pa 24,337,208 K. Izplačalo se je iz hranilnice 576,366 K, v čekovnem prometu pa 12,661,996 K. V čekovnem prometu je naša dežela približno med srednjimi. Promet povzdigne seveda posebno Trst.

Za holnike, ki trpe na vnetju črev, na driski ali koliki, skuhaj skodelico ovsenega zdroba, riža ali sago v 1 litru vode ali na mleku, ko vre pol ure, pričaj malo sladkorja in limonovega soka ali za noževo konico soli.

Nekatere bolečine v želodcu, posebno v veliki vročini prenehajo, če popiješ malo vode, v kaeri si raztopila nekoliko kuhinjske soli. Pri vseh bolečinah v želodcu pa je treba živati le lahko prebavljivo hrano, kakor suh kruh, ovseno juho itd.

Žilasto meso postane mehko, če ga dve do tri ure, preden ga daš kuhati ali peči, položiš v globoko skledo, vliješ čez njega par žlic jesiha in par žlic olja brez soli ter večkrat obrneš. Jesih in olje zmehčata žile.

V najem se odda ali tudi prodaja kovaška delavnica

z vsem potrebnim orodjem, s hišo in vrtom vred v sredini Brd in sicer na Dobrovem. Cena se izve pri Ant. Pontoni istotam.

Stanovanje

obstoječe iz kuhinje, 3 sob in kleti z rabo vrta se odda v najem v Šempetru pri Gorici. — Poizve se pri upravi „Primorskega Lista“ Gorica.

Alozij Gril, mizarški mojster v Št. Andrežu pri Gorici št. 81

priloga slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo dobro urejeno mizarško delavnico in zalogo pohištva. Kdor želi kupiti po ceni, naj se obrne do te tvrdke. Sprejme tudi naročila po vzorcih. — Plačevanje se dovoljuje tudi na obroke.

Za vsa v svojo stroko spadajoča dela se toplo prioroča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi

IGNACIJ MALI

črevljarski mojster

GORICA, Via Morelli št. 6. GORICA.

Zaloga galoš in gamaš.

Izvršuje se tudi popravila istih. V delavnici se izdelujejo najfinejši in najtrdnjejši izdelki.

Prva slovenska trgovina z jedilnim blagom

Anton Kuštrin,
v GORICI
Gosposka ulica št. 25

priloga slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo veliko trgovino raznega jedilnega in kolonijalnega blaga.

Vse blago prve vrste.

Cene zmerne in nizke. Postrežba točna in solidna. Na željo odjemalcev v mestu se blago dostavlja na dom.

Pošilja se po železnici in pošti.

Denarja ni

draginja je vedno večja, zaslužek pa majhen. Ako hočete z malim trudom gotovo do 15 kron na dan zaslužiti, pošljite za pojasnilo v pismu znamko 10 vinarjev in svoj natančen naslov na:

Josip Batič, Ilirska Bistrica.
(Kranjsko.)

Trgovina z usnjem v Kapuolinski ulici št. 2 („Pri Lizl“.)

Podpisani prioročam sl občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino z usnjem. *Imam usnje iz najboljših tovarov.* Prodajam vse čevljarske potrebščine. Cene konkurenčne. Blago dobro. Postrežba poštena.

Z odličnim spoštovanjem se bilježim
JOSIP MARUŠIČ, trgovec.

JOSIP TERPIN

naslednik Antona Potatzky

v Gorici na sredi Raštela št. 7.
Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovanje nirnberškega in drobnega blaga, ter tkanin, preje in nitij.

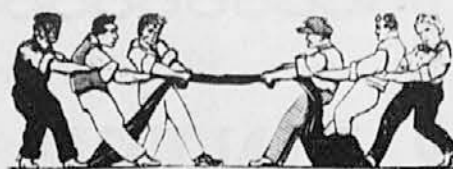
Potrebščine za pisarne, kadilce in popotnike. Najboljše šivanke in šivalne stroje; potrebščine za krojače in čevljarje. — Svetinjice, rožni venci in mašne knjige.

Hišna obuvala za zimске in letne čase.

Raznovrstne semena, trave in detelje.

Najboljše preskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih na deželi.

P. n. g. pričakujem obilnih odjemalcev.

Najboljše in najmoderneje sukno za moške in volneno za ženske obleke razpošiljalna R. STERMECKI v Celju št. 304

Vzorci in cenik čez tisoč stvari z slikami poštnine prosto.

CENA KAVA

(dokler je še v zalogi)

85 h 80 h

1/4 kg brazil I pečene 1/4 kg brazil II pečene

v filijalki

JULIJ MEINL

uvoz kave

Gorica, Tokališoe Frana Josipa 30.

ODLIKOVANA PEKARNA

JAKIN

Gorica, via Formica

Priloga za odjemanje raznega peciva navadnega in najfinejšega. Pecivo je najboljšje. Prioročam se cenj. odjemalcem za obilnospetn S spoštovanjem **E. Jakin**

Barvani in črni čevlji

* Najnovejše fazone

V veliki izbori

Za vsak stan in starost

Čevljarska zadruga v Mirnu

Prodajalno

Gorica	Trst	Trst	Splitt
trg Sv. Antona	Barriera vecchia 38	Via dei Rettori št. 1	ulica staroga suda

V Podbrju

v mični legi se oddaste eno ali dve stanovanji v najem, bodisi celoletno ali le v poletnem času. Stanovanji ste pripravi za upokojence. Več se izve pri našem upravnistvu.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!

MIHAEL TURK

GORICA na Kornu št. 6. GORICA priloga slavnemu občinstvu svojo brivnico. Zagotavlja točno postrežbo. — Sprejema naročila za maskiranje po zmernih cenah.

Viktor Toffoli-Gorica

prva zaloga oljkovega oja

Via T. atro 16. — Va Seun no 10.

Oljkino olje, pripeljano naravnost iz Istre. Dalmacije, Valone, Bari, Lucca, Nizza, Oneglja.

Cene so sledeče:

	liter	Kron
Jedino olje	1.04	1.04
Namizno olje	1.12	1.12
Istrsko oljkino olje	1.28	1.28
Valona	1.40	1.40
Bari	1.40	1.40
Oneglja	1.60	1.60
Lucca	2.—	2.—
Nizza	2.40	2.40

Sprejema naročila ter pošilja franko na dom, kakor tudi na dežele in izven države.

Za birmo vkupite prav lepo in trpežno blago za dečke in deklice pri tvrdki

Ivančič in Kurinčič -- Gorica Gosposka ulica št. 11 (V. G. Carducci).

Velika zaloga pomladanskega blaga kakor: perkal, batist, cepir, panama volna itd. — Velika izbira okraskov za ženske obleke, pajčolanov za birmo, umetnih cvetlic in drugih šiviljskih potrebščin. — Velika izbira angleškega blaga za moške obleke. — Velika zaloga dežnikov in solnčnikov. — Cene nizke! — Postrežba domača in poštna.

Trgovina železnina

PINTER & LENARD

Gorica — Raštelj š. 7 — Gorica

priporoča svojo veliko in bogato zalogo za spomlad pocinjene žice za trte, trnjeve žice, razne mreže za ograje itd., nosilce (traverze), cement, sesalke (pumpe) kovanje za hiše in druge stvari te stroke.

Zagotavljamo točno domačo postrežbo in nizko ceno.

Očala

vsake vrste različnih kakovosti natančno po zdravniških predpisih, dalnoglede in druge optične stvari, mere za mleko, vino, žganje.

Vse po zmernih cenah priporoča

JAKOB ŠULIGOJ,

urar c. kr. državnih železnic

v Gosposki ulici šte. 25 v Gorici.

Priporoča se, pod novim vodstvom, na novo urejeni hotel »Pri Zlatem Jelenu«.

Ostrogovnica cerkvenih posod in cerkvenega orodja

Fr. Leban Gorica,

Magistratna ulica šte. 5.

Priporoča preč. duhovščini svojo delavsko cerkvenega orodja in cerkvenih posod svečnikov itd., vsakovrstnih kovin v vsakem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in prenavlja stare reči.

— Blago se razpošilja franco. —

SREČKE V KORIST „SLOVENSKI STRAŽI“.

5 glavnih dobitkov

90000, 40000, 30000, 20000 in 20000 K, oziroma fr. in lir.

zadene tekom meseca majnika

v srečnem slučaju že v vplačilom samo 5 kron, kdor naroči izborno skupino 5 srečk na 70 mesečnih obrokov po 5 K.

15 žrebanj vsako leto!

Zahtevajte obširno majnikovo poročilo o srečkah! Iz njegove vsebine: Za eno krono 100000 frankov! Poročilo razpošilja in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana.

Prvo primorsko avtorizirano stavbeno in kamnoseško podjetje

Alojzij Tavčar

v Dutovljah okraj Sežana

zapriseženi sodni izvedenec

izvršuje vse potrebne načrte, proračune in cenitve za stavbe, vodnjake, ceste, nagrobne spomenike in druga razna monumentalna dela.

Cene zmerne.

Martin Poveraj strokovni krojaški mojster
TRAVNIK 5 — GORICA.

Gotove obleke po najnižji ceni!

Blago na merce po najnižji ceni!

Vseh nas oblači po zadnjem kroju ter ima na razpolago vsakovrstno blago, izgotovljenih oblek in vse priprave za vojaški in civilne obleke.

Pomladansko in letno blago

se kupi najceneje pri domači tvrdki

IVANČIČ & KURINČIČ

GORICA - Gosposka ulica šte. 11

došlo je ravno kar razno najmoderneje blago za ženske in moške obleke po zelo nizkih cenah. Velika izber raznega perila, kakor tudi vseh potrebnih za šivilje in krojače. Oglejte si zalogo brez da bi bili primorani kaj kupiti. — Vzorci se pošiljajo proti vrnitvi franco na dom.

Pomladansko zdravljenje.

Koncentriran sirup iz sasaparile.

Ta sirup je izdelan na poseben menjalni način ter vsebuje vse krepilne snovi sasaparile in drugih sladkih korenin.

Deluje izvrstno in z vspehom pri krvnih boleznih.

Cena 1 steklenice 1 K 40 vinarjev.

Koncentriran sirup iz sasaparile (Jodurato) 1 K 60 vin.

Dobiva se edino v

Iekarni CRISTOFOLETTI v Gorici.

Vspešen boj

proti peronospori, proti škodljivcem sadnih dreves, krompirju in drugim rastlinam se popolnoma doseže z

Mayfarth-ovo samodelno brizgalnico Syponia

nadalje posebna izdelava

vinskih in sadnih stiskalnic HERKULES, hidravličnih stiskalnic, mlinov za rebljanje trt in sadja popolne kletarske naprave kakor, tudi vsakovrstni stroji in orodje najboljše vrste za kmetije

Ph. Mayfarth & Co

tvornice kmetijskih strojev

Dunaj, II., Taborstrasse 71.

Berolin.

Pariz.

Frankobrod a. M.

Obsežen ilustriran cenik št. 055 brezplačno in poštne prosto.

Iščejo se zastopniki.

TVRDKA O. ZAJEC

trgovina z železjem v Gorici

v hiši „Goriške ljudske posojilnice“ (prej krojaška zadruga).

Priporoča bogato zalogo železa, pločevine vsakovrstnega kovanja za polštvo in stavbeno mizarstvo, kovaško, kleparsko, klesarsko orodje, straniščne naprave in upeljave, stišna okna, traverze, cement, svinčene in železne cevi in pumpe, žico, žična ograja, razno kmetijsko orodje, štedilnike, peči, kuhinska in lišna oprava.

Postrežba točna, domača in cene konkurenčne.

Prosimo zahtevati listke blagajne radi kontrole.